БҮРКІТ ЫСҚАҚОВ

ЖЫЛДАР ЖЫРЛАЙДЫ

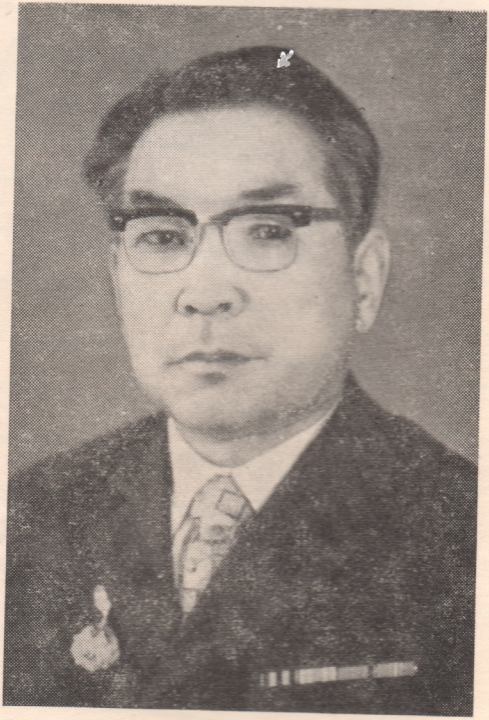

БҮРКІТ ЫСҚАҚОВ

ЖЫЛДАР ЖЫРЛАЙДЫ

ӨЛЕҢДЕР

— 1262 —

Абонемент

«ЖАЗУШЫ» БАСПАСЫ
Алматы — 1979

Каз 2
Ы 88

Ысқақов Бүркіт
Ы-88 Жылдар жырлайды: Өлеңдер.
Б. Ысқақов.— Алматы: «Жазушы», 1979.
108 бет.

Ақын Бүркіт Ысқақовтың есімі оқырман қауымға көптен таныс. Оның бұған дейін де бірнеше өлең кітаптары жарық көрген. Б. Ысқақовтың «Сенің Отаның», «Москваны тыңдаймын», «Өнерпаз болсаң», «Сенің өлеңдерің» атты жыр жинақтарын жұртшылық кезінде жылы қабылдаған болатын.

Б. Ысқақовтың «Жылдар жырлайды» атты жинағына оның әр жылдары жазған өлеңдері еніп отыр. Ақын өз өлеңдерінде Отанымыздың ұлылығын жырлайды, халқымыздың еңбектегі ерлігі мен майдандағы қаһармандығын суреттейді. Халықтардың бірлігі мен достығын паш етеді. Совет адамдарының бойындағы биік адамгершілік, асыл қасиеттер мен ізгі сезімдерді жырға қосады. Олардың көңіліндегі асыл мұрат, асқақ арман-тілектерін білдіреді.

Каз 2

Ы 70403—13
402(07)79—67—79 4702023020

© «Жазушы» 1979

ӨЛЕҢДЕР

ЖОЛДАР МЕН ЖЫРЛАР

ШОЛПАНЫМ

Алыстағы алтын сәуле, арманым,
Жұлдыз болып көк жүзінде шарладың,
Талайларды таңдандырып көркіңмен,
Талайлардың ой-қиялын арбадың.

Қанбасам да құпияңа, сырыңа,
Арқау болдың өлеңіме — жырыма,
Сүйіктімді «Шолпаным» деп атадым,
Ақ дидарын балап асыл нұрыңа.

Таң алдында шыққаныңда сәнменен,
Бұлбұл құстар қарсы алады әнменен,
Бұл күндері мақтанышпен атаймыз,
Есіміңді ерекше бір мәнменен.

Саған қарай самғап ұшып баратын,
Күміс құсым қақты көкке қанатын,
Күн де жақын ақ жүзіңді аймалап,
Омырауыңа алтын алқа тағатын.

ҚЫРЫМ ҚЫЗЫ

Көргем кеше Қырым қызын
Қызыл қырман басынан,
Күн күйдіріп нұрлы жүзін,
Жел сипаған шашынан.

Ең болмаса, бір тіл қатып,
Ойым — бүгін таныспақ,
Келем зырлап, құйындатып,
Бара ма жол алыстап?!

Қырман басы — қызу еңбек,
Даласындай майданның,
Мұнда айтуға «мен сүйем» деп,
Барар аузы қай жанның?!

Кеттім тағы тілдесе алмай
Аруымен Қырымның,
Айналысып іспен ондай
Көрген дейсің бұрын кім?!

Алтын астық миллиард пұттап
Тапсырайын еліме.
Қолға алармын сонда мықтап,
Қырым қызы, сені де!

Машинамды тиеп алып
Тағы тыңның дәніне,
Келем ұшып, келем ағып,
Басып таныс әніме!

Оқуға алғаш келгенде,
Болсын деп білім — егізім,
Қиялым қанат бергенде,
Кешпек боп ғылым теңізін,

Қарсы алды күліп мектебім,
Тұр екен дайын партасы,
Бақытқа мұндай жеткенім —
Алтын Заңның арқасы!

Дей бермей ылғи баламын,
Келгенде қызмет атқарғым,
Ұстатып қолға қаламын,
Қасына қосты қарттардың.

Еш болмай еңбек еткенім,
Атандым халық қалқасы,
Бақытқа мұндай жеткенім —
Алтын Заңның арқасы!

Қолыма алып жолдама,
Дем алдым барып Қырымға,
Көрмедім жаттық онда да,
Көбейді сырым, жырым да.

Шаттық күй болды шерткенім,
Жансая болды жартасы,
Бақытқа мұндай жеткенім —
Алтын Заңның арқасы!

Өзгерді өлкем ғажайып,
Түрленді түлеп тың дала,
Картадан ақ жер азайып,
Орнады оған мың қала.

Көркейіп Көкше, Қосшағыл,
Гүлденсе Баян, Балқашы —
Осының бәрі, достарым,
Алтын Заңның арқасы!

ЖҰЛДЫЗ

Ұмытқам жоқ әлі мен,
Бүгінгідей есімде:
Шықтым сыртқа әжеммен
Жаздың жайлы кешінде.

Көргем сонда көп жұлдыз
Ашық аспан төрінен,
Жалынғаным әжеме:
«Алып бер» деп оны мен.

Әжем байғұс қиналып,
Деген маған:
«Қой, балам,
Жұлдыз — тәңір шырағы,
Ойыншық емес ол саған.

Көкте тұрған жұлдызға
Қол созуға болмайды,
Тиіп кетер киесі,
Айтпа, балам, ондайды».

Сонан бері арада
Өтті зырлап талай жыл,
Өлке өзге түрге еніп,
Жаңаланды ой мен қыр.

Әжем қанша жұлдызды
Құдіретті десе де,
Біз оны әкеп орнаттық
Кеңсеге,
үйге,
кошеге...

ОҚЫМЫСТЫ, ОҚЫТУШЫ ОРДАСЫ

Университет!
Ардақты алтын бесігім!
Әлемге аян сенің даңқың, есімің,
Ғылым қуған ұл-қызына қазақтың,
Жомарт қолмен кең ашылған есігің.

Отан гербі омырауына жарасқан,
Еңсең биік көкте бұлтпен таласқан,
Дүние сыры өз бойыңа тұр сиып,
Ақыл-ойың ғасырлардан әрі асқан.

Талай жасқа нұсқап өмір шынарын,
Кеудесіне құйдың білім бұлағын,
Отаншылдық от маздатып жүректе,
Зердесіне жақтың ғылым шырағын.

Талайлардың болдың өмір жолдасы,
Ақылшы,
дос,
ұстаз,
әрі қолбасы!
Сан түлекті тұғырынан түлеткен —
Оқымысты, оқытушы ордасы!

Маған қымбат — сенің ізгі есімің,
Маған ыстық — сонау сырлы есігің,
Маған азық, маған мақтан мәңгілік,
Университет!
Ардақты алтын бесігім!

КӨКМӨЛДІР

Жағасында Нұраның
Жер бар,
Аты — Көкмөлдір.
Болғанмен бірі жырапың,
Суы қандай мөп-мөлдір!

Бойы — бітік бетеге,
Жасыл құрақ — жағасы.
Төскейі — гүл текемет,
Балдан тәтті — ауасы.

Халық сүйген қарт Қайып
Осы жерде туыпты,
Ақын Сәкен жантайып,
Суына бет жуыпты.

Атам соны қоныс қып,
Мен де сонда туыппын,
Сонан маған ол ыстық,
Сондықтан ол сүйіктім!

ӨЗБЕКСТАН ӨРЕНДЕРІНЕ

Сәлем сізге,
өзбек достым,
қардашым,[1]
Отандасым,
бауырласым,
қандасым,
Сыр бойында, Ферғананың баурында,
Араласып бірге өскен мал-басың.

Сәлем сізге,
туған қазақ елінен,
Алтын Арқа, торқа Тұран жерінен,
Сәлем сізге,
қандас қазақ халқынан,
Ғасыр бойы бірге өскен сенімен.

Туын тіккен төріне зор Шарқтың[2],
Ұрпағымыз айбынды, ұлы халықтың,
Бірге өткіздік басымыздан сан ғасыр
Нелер ауыр тар өткелін тарихтың.

Қос мүйізді қолбасшысы гректің[3]
Елімізге орнатпаққа түнек түн,
Ұмтылғанда,
арғы ата-бабамыз —
Соққы берген күшімен сом білектің.
Астына алып найза менен садақтың,
Қалың қолы қаптағанда арабтың,

---

[1] Қ а р д а ш — туысқан, бауыр.
[2] Ш а р қ — күншығыс.
[3] Қ о с м ү й і з д і қ о л б а с ш ы — Александр Македонскийді солай атаған.

Бірге аттанған жауға қарсы жалақтап,
Ер ұлдары өзбек пенен қазақтың.

Қан ағызып қанды қайқы қылыштан,
Шыңғыс қолы шұбырғанда Шығыстан,
Бірге аттанған тұлпар мініп, ту ұстап,
Ағайынды өзбек — қазақ туысқан.

Абонемент

Әмірлікті айырбастап ғылымға,
Төреліктің тағын теуіп тастадың,
Қиял құсын ұшырдың да Қырымға
Оймен шолдың Самарқанның аспанын.

Фархад сынды сыбанып-ап білекті,
Канал тарттың алыс аспан төріне,
Тас-талқан ғып надандықты, түпекті,
Жұлдыз болып тудың өзбек көгіне.

Бағалауға жетпей сені ақылы,
Қатал заман қанша торын құрмады?!
Арандатты-ау, аңдып жүріп ақыры,
Бруноша болдың ғылым құрбаны.

Өтті міне содан бері бес ғасыр,
Ізсіз кетті тарихтан да талайлар,
Тұр жарқырап,
ақ алмастай бейне асыл,
Сен тұрғызған минареттер, сарайлар...

О, Ұлықбек!
Өлген жоқсың, тірісің,
Ғалымдармен бір саптасың, сапар бір,
Орта Азия ғылымының Күнісің,
Коперникпен [1] ізгі есімің қатар тұр!

Самарқанд, 1960.

[1] Джордано Бруно, Николай Коперник — ұлы астроном-ғалымдар.

БЕСЖЫЛДЫҚТЫҢ ПЕРЗЕНТІ

Анадайдан көзді тартып,
Тұр бір завод зәулім биік,
Бұйра түтін көкке шалқып,
Көк мұржасы бұлтқа тиіп.

Кен-қазына — темір, мырыш
Түсіп оның елегіне,
Ағады,
елге болып ырыс,
Жарап Отан керегіне.

Тың төсінде туған жаңа
Бесжылдықтың перзенті ол,
Құрыш қолмен қатарлана
Қаланды да ер жетті ол.

ОЛ КІРГЕНДЕ ЛАВАҒА

Ленин орденді кенші

Әбдіраман Бөпеевке

Ол кіргенде лаваға,
Шахта ішіне жан біткен,
Қимыл кіріп науаға,
Моторларға ән біткен.

Ол кіргенде лаваға,
Асқан қайрат, сеніммен,
Дала айналып қалаға,
Тау орнаған көмірден.

Қала алмаймын толғанбай,
Қараған сайын көмірге,
Жалын беріп тұрғандай
Біздің байтақ өңірге.

ЖЫЛҚЫШЫ

Соқса да боран, бұрқасын,
Бой бермей, тастай қарысып,
Іздемей пана, ықтасын,
Өткіздің түнді алысып.

Ұрғанда таң алдында —
Сабалап өкпек бүйірден,
Ойысып отты шалғынға,
Жөнелдің тағы үйірмен.

Енді елге бұрып бетіңді,
Қасқая қапсың бұрыштан,
Қарт генерал секілді
Жеңіспен қайтқан ұрыстан!

ШОПАН

Жаңа туған жас лақ
Дегендей-ақ тоңады,
Өз үстінен шешіп ап,
Шапанына орады.

Қиығымен көзінің
Сүйсіне бір қарады,
Сәбиіндей өзінің
Көтеріп алып барады.

АГРОНОМ

Ұясына кіріп күн,
Қас қарайып, болды ымырт,
Кең залында клубтың
Колхоздағы толы жұрт.

Тұрды төрде бір аға
Қара костюм киінген,
Атлас көйлек,
ақ жаға,
Көк галстук түйілген.

Омырауда ордені
Нұрланып Ильич шамымен,
Тұрды сөйлеп ол нені,
Әлде нені бабымен.

Айтты Дарвин, Мичурин
Ғылымының табысын,
Дән өсірген не шырын
Лысенконың әдісін.

Бұл кім екен?
Оны мен
Астанада көргем бе?
Танысқалы елімен
Профессор келген бе?

Әлгі адамның есімін —
Білу болып арманым,
Қасымдағы көршіме
Дедім:
— Мынау қай ғалым?

Көршім менің бетіме
Қарады да таңданып,
Деді:
— Осы колхоздың
Агрономы Әлжанов!

АЙНЫМАН ШӘКІРТ ҚАЛПЫМНАН

Проф. Қажым Жұмалиевке

Арқалап киіз сумкамды,
Ашқанда мектеп есігін,
Күлімдеп мені қарсы алды,
Құрметті ұстаз, есімің.

Соққанда жатқа мінбеден,
Ер Махамбет жырларын,
Ұқтырдың біздер білмеген
Ақынның асқақ сырларын.

Жастанып түнде басыма,
Оқысам Абай өлеңін,
Жанаса келіп қасыма,
Тұрғандай тағы көремін.

Теңіздей терең тебіреніп,
Жазсам да небір өленді,
Үйреткенсің сен келіп,
Ақындық маған өнерді.

Кеткелі шалғай алдыңнан
Өтсе де ұзап талай күн,
Айнымай шәкірт қалпымнан,
Әлі де ұстаз санаймын.

СҮЙЕМ СЕНІ, УКРАИНА!

Украина —
ерлік күрес,
ен байлықтың Отаны,
Ұлы орыспен тегі бірге,
ұрпағы бір атаның.
Запорож бен Закарпаттың
заңғар биік қиясы —
Болған талай
болат топшы
қырандардың ұясы.
Наливайко,
Сагайдачный,
Кармелюк пен Богданның
Ерлік ізі әлі жатыр
әр тасында қорғанның.
Шевченко мен Франконың өткір,
отты жырлары
Жауға жебеп,
рухтандырған
Украина ұлдарын.
Сүйемін мен Украинаның
ұлан-байтақ даласын,
Днепрді,
Днестрді,
Тынық Донның сағасын.
Сүйемін мен украинның
от жүректі ұлдарын,
Талай тартыс,
тар кезеңде
жыққан жаудың туларын.
Сүйемін мен
қаз мойынды,
қайқы төсті қыздарын,

Бір қараумен
құятұғын
жүрегіңе нұр-жалын...
Мекен етіп тұрсам-дағы
туған қазақ жерін мен,
Еске алып,
жырға қосам
Украина елін мен!

СӘЛЕМ САҒАН, АЛТЫН УФА!

Башқұртстан астанасы,
Башқұрттардың бас қаласы,
Елдігің мен бірлігіңнің —
Туын тіккен, бастамасы —
Сәлем саған, алтын Уфа,
Сәлем саған, жарқын Уфа!

Ленин болған көсем қала,
Пушкин келген әсем қала,
Ғафури мен Сәйфи Құдаш
Жыр тудырған, шешен қала,
Сәлем саған, әсем Уфа,
Сәлем саған, шешен Уфа!

Сенің сонау «Ғалияңнан»
Талай қазақ дәріс алған,
Сырлы, сырбаз тас көшеңде
Бейімбеттер ізі қалған.
Сәлем саған, ұстаз Уфа,
Сәлем саған, сырбаз Уфа!

Сүйем сені Алматымдай,
Дүниенің жәннатындай,
Келдік алып қазақ жырын
Мәңгі естен қалмайтындай.
Сәлем саған, алтын Уфа!
Сәлем саған, жарқын Уфа!

Уфа, 1977.

ТОҚАЙ

Ұлы Тоқай, ұл Тоқай —
Татардың тарлан ақыны,
Өлең-Тоқай, жыр-Тоқай —
Қазақтың да жақыны.

Туып Қырлай аулында,
Түлеген қазақ жерінде,
Ұмытпай башқұрт баурын да,
Жырлаған орыс елін де.

Абай, Тоқай — екі есім
Жүрегінде халықтың,
Тұрса да алда неше сын,
Туарын білген жарық күн.

Бүкіл елге танылған
Жиырма жеті жасында,
Жыры — мирас қалдырған
Жиырма жеті ғасырға.

Қазан, 1974.

АНА

Бибіхан Айнабекқызы Смағұлованың
жарқын бейнесіне ескертіш

Өмірге ана — бұлақ, ана — пана,
Өмірді өркендетер ана ғана,
Тудырған талай косем, талай шешен,
Талай ер,
талай ақын,
талай дана.

Ойламас адамзатқа еш жаманат,
Өзгеге көрсетері — тек шапағат,
Ананың жүрегінен орын алған:
Ізгілік,
мейірбандық
һәм махаббат.

Ана!
Ол — біздің елде ардақты адам,
Кіші де, үлкен де оны ардақтаған,
Өзінің аяулысы — Отанды да
«Ана» деп біздің халық текке айтпаған.

Бесікте жатыр бөбек уілдеген,
Қайғы ізі қабағынан білінбеген,
Жадырап жаз гүліндей сәби жүзі,
Көктемгі күндей көзі күлімдеген.

Балбырап балғын дене күнәдан пәк,
Кіршіксіз көңілі таза, жүрегі ақ,
Татпаған ащы-тұщы өмір дәмін,
Көзінде күлкі ойнаған, басында бақ.

Күмістей,
сылдыраған нәзік үні,
Шекердей,
былдыраған тәтті тілі,
Жібектей,
жанға жайлы бал мінезі,
Жарасқан тал бойына бар қылығы.

Сүйемін жас бөбекті жүрегім деп,
Арманым,
ақыл-ойым,
тілегім деп,
Әкелік аманатты артатұғын —
Үмітім,
келешегім,
тірегім деп.

АЛДЫМДА ТҰР АРМАНЫМ

Кездестім мен жоқта ойда
Сәулешіме кеше мен,
Сұрамаңыз деп:— Қайдан?
Жұмыстан ба? Көшеден?..

Тұрса жүрек ұнатып,
Жұмысы не, үйі не?
Қарата ма шыдатып,
Қызметіне, күйіне?

Рас, менде жоқ дерек,
Тіпті жұмбақ аты оның,
Аты әзір не керек,
Ұнап тұрса заты оның!?

Сұрамаңыз тағы да:
— Ұнады,— деп,— несі оның?
Кіріп алып жаныма,
Шығартпады есебін.

Білгенім тек — тұр менің
Алдыма кеп арманым,
Осы болар — сүйгенім,
Осы болар — жан жарым!

МАХАББАТТЫҢ, СҮЮДІҢ...

Махаббаттың, сүюдің
Жолы менен түрі көп,
Жалындаудың, күюдің
Сипаты мен сыры көп.

Бірі оның — балалық
Базарымен келеді,
Екіншісі — ағалық
Ажарымен енеді.

Бірі оның — өрт болып,
Бірден жаныш, лаулайды,
Екіншісі — дерт болып,
Бойды баяу баурайды.

Махаббаттың, сүюдің
Жолы менен түрі көп,
Қайсы екенін білу мұң,
Жабысты маған бірі көп.

ҚАЙДА ЖҮРСІҢ, ЖҰЛДЫЗЫМ?

Қайда жүрсің, ақ ерке,
Жаным сүйген арайлым?
Көңіл шіркін әлі ерке,
Суретіңе қараймын.

Гүл-гүл жайнап нұр жүзің,
Қайда жүрсің, жұлдызым?

Жылдар жылжып барады,
Алыс қалды өткен күн,
Бірақ есте қалады
Сол бір күні көктемнің.

Гүл-гүл жайнап нұр жүзің,
Қайда жүрсің, жұлдызым?

Күтем, күтем, амал жоқ,
Қайта оралар кезіңді,
Бірақ сенен хабар жоқ,
Сағындым ғой өзіңді.

Гүл-гүл жайнап нұр жүзің,
Қайда жүрсің, жұлдызым?

ШАБЫТ

Оңашада, аулақта
Отыр ақын ойланып,
Көз жіберіп жан-жаққа,
Қырандай қанат қомданып.

Тебіренер, толғанар
Жырға бұлақ-көз іздеп,
Қиналар да зорланар
Ырғақ,
ұйқас,
сөз іздеп.

Кезеді кең даланы
Қанатты ұшқыр қиялы,
Шарлап қырды, қаланы,
Өрлейді өр қияны.

Үңілмесе өмірге,
Сүңгімесе тереңге —
Келмесе шабыт көңілге,
Тумас жақсы өлең де!

БӘРІНЕН ДЕ ЖОҒАРЫ

Ақиқатын айтсаң сен,
Кейде анаң да жек көрер,
Бойынан мін тапсаң сен,
Кейде атаң да кек көрер.

Мінезіне мін тақсаң,
Жар да саған өкпелер,
Істеріне сын тақсаң,
Дос та суып, кектенер.

Бірақ солай екен деп,
Айтпай қойма турасын,
Жағымпаздық етем деп,
Жалғанға бет бұрма, сен!

Ақиқат сөз, әділ іс —
Бәрінен де жоғары,
Оған қарсы келер күш
Дүниеде жоқ әлі!

АСҚАНҒА — ТОСҚАН

Жігітім ,айтпа ешуақта
Өткелден аман өттім деп,
Алыста, Айдай мақсатқа
Шүбәсіз, сөзсіз жеттім деп.

Жетсең де қандай табысқа,
Тасыма,
аспа,
мастанба!
Шықса да сонау ғарышқа,
Жолығар асқан тосқанға!

Тағы да түршіктіріп тыныштықты,
Сұмпайы «соғыс» деген бір үн шықты,
Айбат қып атомымен адамзатқа,
Бастамақ сұрқиялар бір сұмдықты.

Тағы да бейбітшілік шырқын бұзып,
Дүрлігіп, даурығуда өңшең бұзық,
Жаһанға жасамаққа қанды жорық,
Желікті «жоба» жасап, «жоспар» сызып.

О, мистер!
Асып-таспа, әуре болма!
Апармас сені алысқа атом-бомба!
Байқа сен,
абайлап бас аяғынды,
Табылар одан мықты, одан зор да.

Қара сен,
Греция тауларына,
Көзің сал Вьетнам ауданына,
Қарулы қалың қолды көр ондағы,
Аттанған бейбітшілік жауларына.

Москва,
Париж,
Дели,
Будапеште,
Басқосқан адамдарды ал,
сен,
еске!

Ұқ:
Әзір екендігін олардың да
Жолында бейбітшілік зор күреске.

Жоқ, мистер,
арам ойың орындалмас,
Жауыздық жасағанмен жолың болмас,
Дүниеде бірлік, достық деген күш бар
Оқ өтпес,
бомба бұзбас,
атом алмас!

ОЛ КҮНДЕРДІҢ ӨШПЕС ДАҢҚЫ...

СӨЗ БЕРІЛДІ ҚҰРАЛҒА!

Созса егер сұр жылан,
Улы тілін қыранға,
Қылмай қайрат қарсы оған,
Қыран қарап тұрар ма?!

Жетер жұмсақ, жылы сөз!
Мезгіл жалынды ұранға!
Ендігі сөзді бердік біз
Қаһарлы, қатал құралға!

АТТАНЫС

Алтын бақ жайнап тұр
Кілемдей масаты,
Көктен күн төгіп нұр,
Түрге түр қосады.

Майысып, балбырап,
Құлпырып қызыл гүл,
Жапырақ салбырап,
Иіліп қарап тұр.

Сол бақтың ішінде
Елжіреп қос жас тұр,
Тұңғиық түсінде
Бардай-ақ терең сыр.

Қадала қарасып
Қарақат көздері,
Тамаша жарасып,
Тұр әне өздері!

Әуелі үнсіз тек
Сүйісіп тұрды да,
Жас жігіт «Сәулем» деп,
Жарға бет бұрды да,

Қымсына қол беріп,
— Ұмытпа,— деді ол,—
Қайтқанша мен келіп,
Жан жарым, аман бол!

Жөнелді жас жігіт
Мінді де атына,
Қалды жар көз тігіп,
Қараған қалпында.

Ұлы ұрыс, қанды майдан даласында,
Жанған от, атылған оқ-борасында,
Жатыр бір жас жауынгер жараланып,
Өлім мен өмір көші арасында.

Есіл ер тайсалмаған қалың топтан,
Қайтпаған, қаймықпаған атқан оқтан,
Ерлік пен батырлықтың үлгісіндей,
Ұран сап Отан үшін жауға шапқан.

Сан рет қатты қырғын ұрысқа енген,
Ажалдың арпалысын көзбен көрген,
Оқ атып,
ойран салып,
алға ұмтылып,
Өлтіре зұлым жауға соққы берген.

Бұл тағдыр бірде тәтті, бірде қатты,
Сондай-ақ үнемі ұрыс болмас сәтті...
...Сұрқия қорқақ дұшпан қалтарыста —
Тығылып тұрып, оған мылтық атты.

Жазым боп қапылыста, оққа ұшып,
Жығылды ол,
етпетінен жерді құшып,
Айыпсыз ақ денеден қан сорғалап,
Езілді ізгі жаны, жүрек қысып.

Жатыр ол,
жанталаспай, еш тіл қатпай,
Иә жасып,
жалбарынып,
мұңын шақпай,
Тек оның адал жанын азаптайды.
Ауыр ой, ыстық сезім дамыл таппай.

Еске алды сүйікті де ұлы Отанды,
Борышты жауынгерлік, ерлік арды,
Жанын жеп жауға кеткен намыс пен кек,
Жүректе өшпенділік оты жанды.

Бір кезде ол орнынан қозғалды да,
Зорланып тұрды,
қару қолға алды да,
Көрді ол:
от пен оқтың арасынан —
Достарын шапқан дұшпан қорғанына.

Жинап ол,
ақырғы әл, соңғы күшін,
Қабағын қатты түйіп, бұзып түсін,
Қарамай ауыр жара, аққан қанға,
Ұмтылды алға қарай Отан үшін!

БАТЫР ҚЫЗ

Жалын шашып жанған от
Сонау байтақ Батыста,
Жаңбырдай боп жауған оқ
Қанды майдан, атыста.

Сол атыста жүр бір қыз
Еркектермен аралас,
Қатулы қабақ, кекті жүз,
Өткір көзді, қара шаш.

Бұл жүрген қыз Жанна ма[1]
Жау жарағын сайлаған?
Қан ақса да қапталдан,
Жаудан беті таймаған?

Әлде Василиса[2] батыр ма?
Жауды көрсе жайнаған?
Қайысқан қалың қолымен
Қойдай ғып жауды айдаған?

Әлде даңқты Долорес
Бойда күші қайнаған,
Қанды майдан ішінде
Жай отындай жайнаған?

Жоқ, бұл қыз ол емес,
Бұл — советтік батыр қыз,
Отаны үшін жауымен
Арпалысып жатыр қыз.

Бір қолында — винтовка,
Бір қолында — гранат,

---

[1] Жанна д'Арк — француздың патриот қызы.
[2] Василиса Кожина — 1812 жылғы Отан соғысының партизанкасы.

Талқандаған сан рет
Жау қамалын «Уралап».

Ол өшпенді жауына,
Өлім оғын атады.
Ол атқанда бората,
Жау жайпалып жатады.

Ол жексұрын жауларын
Гранатпен ұрады,
Ол ұрғанда өлтіре,
Дұшпан тобын қырады.

Қыз қайратын көргенде,
Дерсің бейне арыстан,
Жығылмай жау кеткен жоқ
Онымменен алысқан.

Тастар емес қыз қару
Жауды елінен қуғанша,
Қояр емес күресін
Азаттық күн туғанша!

АЛМА АҒАШЫ

Ерте ектім алма ағашын,
Қоям күнде суарып,
— Ақ алмасы,— деп,— солмасын,
Жас жапырағы қуарып.

Өтер күндер, өтер айлар,
Жыл соңынан жыл келер,
Алма бағы гүл-гүл жайнар,
Құлпырар да түрленер.

Келер сонда мен сүйген ер
Қайтып туған еліне,
Кіндік кесіп, кір жуған жер,
Айдын шалқар көліне.

Көрер сонда алма ағашын,
Самал желмен шайқалған,
Бал татыған ақ алмасын,
Жас жапырағын жайқалған.

Көрер және ғашық жарын,
Алма бағын баптаған,
Шын махаббат, пәк жүрегін
Жарға арнап сақтаған.

Айтар сонда: «ырзамын мен,
Сәулем саған, қалқатай!
Қызыл гүлдей — сұлусың сен,
Тәттісің сен — алмадай!»

СОЛДАТ САҒЫНЫШЫ

Қайда екен, қайда екен,
Қайда менің жан жарым?
Қазір қандай ойда екен?
Білсем оның арманын!

Осы минут, сағатта
Не істейді екен сүйіктім?
Әлде ет салып табаққа,
Жамай ма шетін ұйықтың

Әлде мамық ішінде,
Торғын көрпе тұйықтап,
Көріп мені түсінде,
Жатыр ма екен ұйықтап?

Отыр ма әлде айдай боп,
Сыбанып ақ білегін?
Сол білектен майдай боп,
Еріген менің жүрегім.

Тұр ма айна алдында
Қолаң шашын тарапып?
Осы шаш қой мойныма
Қалған талай оралып.

Кім біледі, әлде ол
Жүр ме қырман басында?
Беріп жедел жәрдем ол,
Отыр ма ауру қасында?

Қайда екен, қайда екен,
Қайда менің жан жарым?
Қазір қандай ойда екен?
Білсем оның арманын!..

ҚАЗАҚ ҚЫЗЫНА

Хат жазамын,
Хабар беріп,
Достым, сізге қалам қолға ап,
Жалынды һәм жауынгерлік
Жас жүректен сәлем жолдап.
Бұрын біліп,
Досқа санап,
Көрмесем де өзіңізді,
Сізді ұнаттым, жанға балап —
Сүйдім сұлу сөзіңізді.
Жүрсемдағы қанды майдан —
Арасында атылған оқ,
Шығармай еш сізді ойдан,
Естен әсте тастағам жоқ.
Бітіп дүлей соғыс даулы,
Басылса ұрыс,
Қалсам аман,
Кезіп туған қазақ аулын,
Достым, сізді іздеп табам.
Егер жетіп қатал жаза,
Солсам семіп күзгі гүлдей,
Мені адал досқа сана,
Ал есіңе, күдер үзбей!
Қош бол, достым,
Ұрысқа енер —
Міне маған жетті уақыт,
Біл: бізге тек күрес берер:
Азаттық пен жеңіс, бақыт!

КАВКАЗҒА ХАТ

Сәлем саған, Фатима,
Әдейі арнап хат жазған,
Майданға, менің атыма,
Күн сәулелі Кавказдан.

Сіздің сырлы хатыңыз
Маған өте қымбатты,
Жүрегіме салып із,
Сәуле септі, нұр жақты.

Сөзіңізді оқып мен,
Жеткендей болдым тілекке,
Бойға — қуат, ойға — дем,
Берді жігер жүрекке.

Қалтамда хатың сақтаулы,
Оңашада көз салам,
Көз салам да Кавказды
Және сізді еске алам.

Мен болғам жоқ Кавказда
Және сізді көрмедім,
Көз алдымда сонда да,
Елестейсің сен менің.

ЖАУЫНГЕР ЖАУАБЫ

Бітті соғыс.
Тынды айқас.
Басылды майдан дабылы.
Қайтты жігіт еліне,
Қарсы алды туған ауылы.

Сәлемнен соң жұрт оған:
— Айтшы,— деді — жігітім,
Жаумен қалай алыстың?
Ақтадың ба ел үмітін?

Жігіт жауап қатпады,
Тек түймесін ағытты:
...Төстегі орден, медальдар
Батырлығын танытты.

ЕРЛІ-ЗАЙЫП ЕКІ ЖАС

Борышын өтеп әскерлік,
Қайтты жігіт еліне,
Кіндік кескен, кір жуып,
Туып-өскен жеріне.

«Алтын жұлдыз» медалі —
Кеудесінде жігіттің,
Майдандағы кеше өткен,
Айғағындай ерліктің.

Келді жігіт аулына,
Қарсы алды сүйген жар,
Омырауында оның да
«Орақ-Балға» медаль бар.

Жігіт тақты медальды,
Бұзғаны үшін жау шебін,
«Орақ-Балға» жары алды,
Алғаны үшін мол өнім.

Ерлі-зайып екі жас
Құшағында құрметтің:
Бірі — Майдан Батыры,
Бірі — Ері Еңбектің.

ҚОС ЖҰЛДЫЗ

Жарқырайды қос жұлдыз
Жас жігіттің төсінде,
Алтын тудай жарасып,
Батырлық, ерлік кескінге.

Өткізіпті ол басынан
Сонау қанды майданды,
Алтын жұлдыз төстегі —
Сондағы ерлік айғағы.

Өткен жылы егіннен
Озат өнім алыпты,
Омырауға сол үшін
Орақ-Балға тағыпты.

Алтын тудай жарасып,
Батырлық, ерлік кескінге,
Жарқырайды қос жұлдыз
Жас жігіттің төсінде!

МАЙДАНГЕР МОНОЛОГЫ

Асынып алмас қылыш, ұстап мылтық,
Аралап дүниені, кездім әлем.
Батыста — чех иіліп, тағзым етіп,
Шығыста — моңғол маған берді сәлем.

Батыста поляк қызы дос деп санап,
Қарады күлімсіреп махаббатпен,
Шығыста — корей жігіт тосып шарап,
Қарсы алды мейірбандық, шапағатпен.

Мерейім үстем болып, асып бағам,
Жеңіспен қайттым елге, жауды жеңіп,
Қарсы алды құшақ жайып қазақ-анам,
Сапырып сары қымыз, етін беріп.

Барсам да қайда,
ылғи құрмет таптым,
Көрмедім еш адамнан түрткі-қыспақ,
Өйткені мен құлдыққа қарсы шаптым,
Азаттық,
әділеттік туын ұстап!

Қарағанды, 1946.

АБЗАЛ ҰЛЫ ОТАННЫҢ

Мәлік Ғабдуллинге

Арамызда аңқылдап
Кеше ғана жүр едің,
Жүзің күндей жарқылдап,
Елдің көркі, гүлі едің.

Жібермей жауға кегімді,
Жеңіспен қайтқан Геройым,
Танытып көпке еліңді,
Көтердің көкке мерейін.

Әлемге аты әйгілі,
Абзал ұлы Отанның,
Бермедің бас бәйгені,
Батыр, Ғалым атандың.

Аяулы, асыл қалпыңмен
Қазаға қалай қиярсың!?
Осынша биік даңқыңмен,
Табытқа қалай сиярсың!?

Қайран аға, қош енді,
Қоштаспасқа шара жоқ,
Орның олқы, бос енді,
Толтырар оны шама жоқ.

ҰМЫТҚАМ ЖОҚ, ӘЛІ ЕСІМДЕ

Ұмытқам жоқ, әлі есімде
Сталинград майданы,
Батыр қала іргесінде
Шыққаны жаудың ойраны.

Сол сұрапыл қанды ұрыста
Түн түндігі түрілген,
Күн күлімдеп Күн шығыстан,
Таң шапағы білінген,

Сол сұрапыл қанды ұрыста
Біздің ерлік танылған,
Әрбір көше, әр бұрышта
Жеңіс дабылы қағылған.

Омырауды оққа төсеп,
Мен де оған қатысқам,
Тас көшесін еттім төсек,
Менен де аққан қасық қан.

Ұмытқам жоқ, әлі есімде
Сталинград майданы,
Сары медаль тұр төсімде —
Сол жеңістің айғағы!

ӨНГЕ АЙНАЛҒАН ӨУЕНДЕР

КОМПАРТИЯ, КӨП ЖАСА!

Кенді Орал, алтынды Алтай арасынан,
Ерке Ертіс, еркін Жайық жағасынан,
Жолдаймыз ыстық сәлем, Компартия,
Қазақтың гүл жазира даласынан.

Қ а й ы р м а с ы:

Партия — бастаған
Нұрлы өмірге тамаша,
Барлық адам, барлық жан
Дейміз оған:— Көп жаса!

Жайнады жаз гүліндей қала, далам,
Шаттық пен бақыт құшты барлық адам.
Айтамыз сансыз рахмет, Компартия,
Орнатқан Отаныма алтын заман.

Қ а й ы р м а с ы.

Нық ұстап Ленин туын алға бастың,
Өмірге коммунизм нұрын шаштың,
Тілейміз сәтті сапар, Компартия,
Бастай бер арманына адамзаттың!

Қ а й ы р м а с ы.

ЖЫРЛАЙМЫЗ ҰЛЫ ЛЕНИНДІ!

Азаттық таң атырған даламызға,
Жақтырған өмір нұрын қаламызға,
Асылы адамзаттың — ұлы Ленин,
Жырлаған сені ата-бабамыз да.

Қ а й ы р м а с ы :

Ерікті еткен елімді,
Көрікті еткен жерімді,
Мәңгі-бақи жырлаймыз
Ұлы көсем — Ленинді!

Бақ берген, байлық берген елімізге,
Сән берген, сәулет берген жерімізге,
Асылы адамзаттың — ұлы Ленин,
Жырлаймыз бар дауыспен сені біз де.

Қ а й ы р м а с ы .

Тіктірген бірлік туын арамызға,
Септірген достық сезім санамызға,
Асылы адамзаттың — ұлы Ленин
Жырлайды сүйіп сені баламыз да.

Қ а й ы р м а с ы .

ҚАЗАҚСТАН — ГҮЛСТАН

Қазақстан — кең өлке, ұлан-байтақ,
Нұр құйылған жеріне алтын аймақ,
Қойны толған қазына сарқылмайтын,
Мал мен дәннің ордасы жатқан қайнап.

Қ а й ы р м а с ы :

Ерікті өлкем,
Көрікті өлкем,
Күндей күлген Шығыстан —
Қазақстан,
Қазақстан,
Қазақстан — гүлстан!

Қуанышты, бақытты қазақ елі,
Құндыздай боп құлпырған азат жері,
Октябрьдің шұғласы нұрға бөлеп,
Соқты желпіп үстінен шаттық желі.

Қ а й ы р м а с ы.

Халықтары бостандық, ерік алған,
Кремльдің нұрынан көрік алған,
Қылыш кеспес, оқ өтпес, граниттей,
Шығыстағы бұзылмас берік қорған.

Қ а й ы р м а с ы .

ДОСТЫҚ ВАЛЬСІ

Шарлады аспан астын жастық жыры,
Кернеді көкіректі шаттық үні,
Кел, достым, би билейік, ән шырқайық,
Шынайы шын достықты таптық, міне!

Қ а й ы р м а с ы:
Кел, жырлайық, дос, бауыр,
Төгілсін жыр, ақсын күй!
Достыққа жоқ тосқауыл,
Шексіз, шетсіз ән мен би!

Дүние сөйлесе де түрлі тілде,
Бәрінің ойы бірге, мұңы бірге,
Кел, достым, біз де бірге ұмтылайық
Сәнді өмір, бейбіт еңбек, жарқын күнге!

Қ а й ы р м а с ы.

Сүйсең сен — өз еліңнің жерін, суын,
Жайнасын десең — өлкең, орман-нуың,
Тамырын татулықтың жайып терең,
Жоғары көтерейік достық туын!

Қ а й ы р м а с ы.

Қырларыма кілем төсеп егістен,
Қырманыма тау орнатқан жемістен,
Табын-табын мал айдатып өрістен,
Келе жатқан жеңістерге жеңістен,—

Қ а й ы р м а с ы:

Сәлем саған,
Сәлем саған,
Қазақстан қыздары!

Тасты тіліп, тауды бұзып, қопарған,
Электрді ерттеп мініп, от алған,
Сан жарыста озып шығып қатардан,
Ел басқарған, Еңбек Ері атанған,—

Қ а й ы р м а с ы .

Қан майданға қаймықпастан енгендер,
Отаны үшін өмірін де бергендер,
Батыр Мәншүк, Әлиядай мергендер,
Керек болса, космосты да жеңгендер,—

Қ а й ы р м а с ы .

Біз — Советтің студент-жастарымыз.
Ғылым шыңы — шығатын асқарымыз.
Ұланымыз Отанның еркін өскен,
Игілікке бөленген жас жанымыз.

Қайырмасы:
Советтік Отанда
Жол ашық жастарға,
Өсеміз, өрлейміз,
Басамыз тек алға!
Оқумен, өнермен,
Көңілді өлеңмен,
Шарықтап шығамыз —
Өмірлік кең жолға!

Біз туғанбыз жаңа өмір, жаңа таңда,
Күн төккенде шұғласын барлық жанға.
Балдан тәтті балалық, жастық дәурен,
Күндей жарқын келешек зор одан да.

Қайырмасы.

Біз өскенбіз бақытты, шат заманда,
Правомыз жазылған алтын заңда.
Жастық әнін, жүректің жас жалынын,
Махаббатын арнаймыз Ұлы Отанға.

Қайырмасы.

ҚАЗАҚСТАН ФЕСТИВАЛІНІҢ ӘНІ

Фестиваль!
Фестивальдің таңы атты,
Фестиваль ту көтерді, дабыл қақты.
Басталды бірлік, достық мерекесі
Жайнатқан, жадыратқан жастық шақты.

Қ а й ы р м а с ы :
Фестиваль, фестиваль,
Фестивальға біз барамыз!
Достық ән, достық ән,
Достық жайлы ән саламыз!
Естіп ал, естіп ал,
Осы әнді, кең даламыз:
— Фестиваль, фестиваль,
Фестиваль!— деп ән саламыз.

Келеді жарқын жастық жалын атқан,
Даңқымен дүниені дабылдатқан.
Далада — тың көтеріп, мал өсіріп,
Қалада — кен қопарған, өнер тапқан.

Қ а й ы р м а с ы .
Басталды Қазақстан фестивалі!
Шырқалды бейбітшілік, достық әні!
Өнерін көрсін Отан жас қазақтың,
Жырларын жас жүректің есті кәні!

Қ а й ы р м а с ы .

ШЕКАРАШЫ ЖЫРЫ

Тыныҡ түн, ҡалың орман, ашыҡ аспан,
Ай ҡалҡып, көкте жұлдыз жымыңдасҡан,
Күзетіп туған елдің шекарасын —
Тұрмын мен, тізе бүкпей, ҡас ҡаҡпастан.

Ҡ а й ы р м а с ы:

Тұрмын мен күзетте,
Бойымда ҡаруым,
Болма алаң, Отаным!
Болма алаң, аруым!

Кенге бай — ҡазыналы кең даламыз,
Малға бай — сахаралы сай-саламыз,
Аз емес сұҡтанушы сұғанаҡтар,
Болаттай берік бірәҡ шекарамыз.

Ҡ а й ы р м а с ы .

Отаным — алтын ұям, абзал анам,
Жайнай бер, жайҡала бер, болмай алаң!
Тамаша, дарҡан, бейбіт оміріңді —
Ҡорғайды, күзетеді мың-сан балаң.

Ҡ а й ы р м а с ы .

Ежелден өжет өскен теңізші елім,
Шарлаған талай мұхит, дария торін,
Өр «Варяг», ер «Аврора», батыр «Киров»
Қалдырған бізге ерлік үлгілерін.

Қ а й ы р м а с ы:
Болат білек,
Отты жүрек
Теңізшілер,
Қарышта!
Алысқа!

Қас қақпай күзетеміз Отан шегін,
Жат жұртқа бастырмаймыз теңіз төрін,
Алыс жол, асау толқын, жасақты жау —
Бірі де жасқанта алмас совет ерін.

Қ а й ы р м а с ы .

Ежелгі елдің ерлік сақтап салтын,
Көтеріп туымызды аспанға алтын,
Советтің Соғыс — Теңіз флотының
Жаямыз жер жүзіне ерлік даңқын!

Қ а й ы р м а с ы .

КОСМОНАВТАР МАРШЫ

Алыс Ай, шалғай Шолпан, шексіз аспан,
Қозғаған сан қиялды бала жастан,
Адамзат ғасыр бойы етіп арман,
Тудырған талай ақыз, талай дастан,

Қ а й ы р м а с ы:

Космонавт,
Қақ қанат,
Самға, самға ғарышқа!
Космонавт,
Қақ қанат,
Алға, алға алысқа!

Күн туды көкте қанат қағатұғын,
Сырына алыс аспан қанатұғын,
Айналып алтын Айды, күміс Күнді,
Игеріп космосты да алатұғын.

Қ а й ы р м а с ы .

Басталды Байқоңырдан ұлы сапар,
Зырлады зымырандар қатар-қатар,
Көгілдір галактика арасында
Сызылып қызыл ерлер ізі жатар.

Қ а й ы р м а с ы .

ДЕМОКРАТИЯШЫЛ ЖАСТАР ГИМНІ [1])

Біз, әр елдің жастары,
Бейбітшіл өмірді аңсаймыз,
Бұл қаһарлы жылдары
Бақытқа күреспен аттаймыз,
Түрлі жер, түрлі елде,
Мұхитта, теңіздерде
Ал, жас өрімдер,
Кел, қол беріңдер,
Қатарға тұр, достар!

Қ а й ы р м а с ы :

Достық әнін шырқатады жас ұлан,
Жас ұлан, жас ұлан!
Осынау әнді өшіре алмас ешбір жан,
Ешбір жан, ешбір жан!
Біз, жастарға,
Қосылар әнмен
Барша әлем,
Мұндай әнді өлтіре алмас ешбір жан,
Ешбір жан, ешбір жан!

Есімізде — зор майдан,
Ер достар есімі — жырланған,
Қасиетті төгіп қан,
Бұл достық мәңгілік шыңдалған.
Барлық адал жанды біз
Өзімізге ертеміз,
Бақытың, халқым,
Келер күн жарқын,
Біздің қолда, достар!

Қ а й ы р м а с ы .

---

[1] Гимннің қазақша текстін Қазақстан Жазушылар одағы ұнатқан, Қазақстан ЛКСМ Орталық Комитеті бекіткен. Гимнді аударуға Н. ӘЛІМҚҰЛОВ пен А. ШАМКЕНОВ жолдастар да қатысты.

Жалынды жас жүрекпен
Айтамыз антты біз тағы да,
Көтереміз ту көкке,
Ізгілік еркіміз жолында,
Зұлымдық күш қайтадан —
Өмірге ашты аран,
Кел, адал жандар,
Біздермен қатар
Тұр соғысқа қарсы!

Қ а й ы р м а с ы .

ЕРТЕГІ, БАЛЛАДА, ДАСТАН

ҚАРЛЫҒАШ

Қазақтың көне жерінде,
Адырлы,
бұйрат белінде,
Бұлт шалған биік бастарын —
Таулардың жайлап тастарын,
Айдаһар өмір сүріпті,
Патша боп көп жыл тұрыпты,
Күшсізді талай жалмапты,
Тіссізді талай қандапты...

Жылдардан жылдар өткенде,
Кәрілік жылжып жеткенде,
Қайраты қайтып бұрынғы,
Айдаһар дертке ұрынды.

Айдаһар қатты ауырды,
Айықпас дертке шалынды,
Өмірдің соңғы кешінде,
Айдаһар алды есіне:
Құдіретті,
күшті кездерін,
Маңайын жайпап, езгенін,
Жалмаған, жұтқан шақтарын,
Жанышқан, қысқан уақтарын...
Жаңылдым, жаздым дегенге,
Өткен күн қайтып келер ме?!

Айдаһар еттен арылды,
Тынысы әбден тарылды,
Козден — от,
беттен сән кетті,
Кеудеден — қуат,
әл кетті....

Нөкерлер:
Қораз,
Қошқарлар
Жасады небір жоспарлар,
Жүзеге бірі аспады,
Істері алға баспады.
Бәрі де сасып,
сабылды,
Не істерін білмей аңырды.

* * *

Адырдың арты жар еді,
Қу Түлкі сонда бар еді,
Кей дертті емдеп
жазатын
Өнері ептеп болатын.
Нөкерлер соған ағылды,
Түлкіге барып жалынды.

Ауруға Түлкі келеді,
Тамырын ұстап көреді,
Не қилы әдіс қылады,
Дәріні талай сынады.
«[illegible]» —
Жазылар,— деді,— патшаңыз».
Айнала жұртқа қарады:
— Кім ізден, оны табады?

Біз тұмсық Маса бар еді,
Ішкені ылғи қан еді,
Шағуға шебер болатын,
Кез келген жерден соратын,
Келместен сөзге,
ол енді —
Шөлмегін алып жөнелді.

Масадай малғұн, зұлымға
Жамандық жасау қиын ба?!
Әуелі шағып Елікті,
Қанынан татып, жеріпті.
Еті арам, жасық десек те,
Жабысты келіп Есекке.

* * *

«Бесікте жатқан нәресте —
Ең жұмсақ жемтік емес пе?!»
Деген бір арам ой келді,
Не болмақ дүние,
ойла енді?!
Келді де шақты Баланы,
Шырылдап Бала қалады.

* * *

Көріп ед сынап балықты,
Жан бітіп,
асыр салыпты,
Айдаһар сынды алып та,
Ендеше, келмек қалыпқа!
Бұрынғы оған күш бітпек,
Сонымен, барлық іс бітпек.

Қайтадан жұртты қан қылмақ,
Дүниені ойран, шаң қылмақ...
Осынау маңды мекендеп,
«Жақсылық қайтсем етем?» деп,
Зұлымдыққа қаны қас —
Жүретін бір Қарлығаш.
Есітіп мына сұмдықты,
Жүрегі оның түршікті,
Адамдардың тағдыры,
Жас сәбидің зар-мұңы
Аналық жанын оятты,
Қарлығаш қақты қанатты.

Жөнелді іздеп Масаны,
Қырлардан қырға асады,
Шарлады көкті көлбеген,
Жарысты жүйрік желменен.

Айдаһарға жеткізбей,
Тиісті емін еткізбей,
Масаны қуып жетеді,
Айқасқа түсіп кетеді.
Суырып тілін алады,
Ызыңдап Маса қалады.
Шөлмек те сынып,
күл болды,
Қан тамып жерге,
гүл болды...

Алыспай өлмек қайда бар?
Алас ұрған Айдаһар,
Болдырмаған бұйрығын
Қарлығаштың құйрығын
Жартылай жұлып алыпты,
Айыр боп содан қалыпты!

Зұлымдыққа шек те бар,
Алынар одан кек те бар,
Құйрыққа кеп жармасқан
Айдаһар ауыз жартастан,
Жерге құлап түсіпті,
Тағынан солай ұшыпты.

Сонымен,
біздің Қарлығаш
Болса да нәзік, талдырмаш,
Жүргізіп күрес табанды,
Қалыпты қорғап Адамды.

Содан бері Қарлығаш
Болса на нәзік, талдырмаш,
Досы болды Адамның,
Аты болды Баламның!

Жауапта,
Жау алдында
тұр жас жігіт,
Тіл қатпай,
мойын сұнбай
дұшпанына,
Жендеттің
сұр жыландай
түсі суық,
Қарамай
қаһарына,
қыспағына.
Жауыз жау сезді,
білді,
тұк шықпасын
Азаптап,
қорлағаннан,
қинағаннан,
Тартты да
ақыргы рет трубкасын,
Қарады
бейне
өлімге
қимаған жан.
Ұсынып
комсомолдық
көкшіл билет,
Деді ол:
— Билетіңді ал,
Бірақ тыңда!
Қайтесің?
Көк қағазды?
Неге керек?

Одан да
қолыңмен құрт,
Таста жырт та!
Қаласың сонда аман
өзің де,
үйің...
Сүресің бақытты өмір
жылдар ұзақ,
Билет ше?
Емес тамақ,
емес киім,
Тек қағаз
Миды ашытқан,
басыңды улап.
— Жоқ,— деді
жас лениншіл,—
Сөзің ағат!
Билеттің сезбейсің сен
қасиетін,
Есіме
түсіремін
соған қарап,
Көсем атын,
бейнесін,
өсиетін.
Баулыған
бала жастан
Ұлы Отанды —
Сүюге,
Оған еңбек
етуге адал,
Қорғауға ел намысын
қиып жанды,
Жау түгіл,
бас имеуге
алдында ажал.

Жас күнімпен
жадымда
нұрын құйған,
Сәуле сепкен
жаныма,
жүрегіме,
Билетіммен
бірге мен
болсам құрбан,
Арман етпен!
Жеткенім тілегіме!
— Жарайды,—
деді жендет,—
бала жастан —
Бірге өссең,
ауыр болар
жырту қолмен,
Тастай ғой онда оны
суға аққан,
Қылмысың кешірілсін
тек сонымен.
— Жоқ, жендет,
Білем сенің ниетіңді!
Азғырма!
Арам ойың орындалмас!
Лениннің суреті бар
билетімді
Тастауға суға
әсте қолым бармас.
— Ендеше,—
деді жендет,—
өз қолыңмен
Сала қой
билетіңді
жанған отқа,

Бітеді сұрақ,
қыспақ тек сонымен,
Сонда жоқ
саған өлім,
азап, сот та....
— Әзәзіл, әуре болма!
Азғырма сен!
Іске аспас,
Өрге баспас,
сиқыр сөзің,
Салғанша
билетті отқа
өз қолыммен,
Өлгенім артық
отқа түсіп өзім!
Сонымен,
сұрақ бітті, көзі жетті —
Дұшпанның,
жас жігіттің азбасына,
Жан-жақтан найза
жайша жарқ-жұрқ етті,
Апарды айдап оны
дар басына....
...Өлді ол,
батырлықпен,
қабақ шытпай,
Бағынбай,
басын имей
жауыз-жатқа.
Өлді ол,
билетіне
кір жуытпай,
Дақ салмай
комсомолдық —
ардақты атқа!

Электр:

— Жай отынан жаралғам,
Нажағайдан нәр алғам,
Көзді ашып жұмғанша,
Кең әлемге таралғам.

Қызмет етем адамға,
Қолғанатпын маманға,
Елгезекпін,ептімін,
Іс тындырам табанда.

Мейлі мақта, даттаңыз,
Мексіз жоқ завод, шахтаңыз,
Орынынан жылжымас
Мексіз поезд, автоңыз.

Космосқа ұшқан әне бір,
Спутник, не корабль,
Күні жоқ мексіз оның да,
Нанбасаңыз, қара бір!

Әлемге қуат, әл бергем,
Жылылық, жарық, нәр бергем,
Менің ұлы ісіме
Ленинның өзі мән берген.

Химия:

— Айтқаныңыз рас-ты,
Кең сермейсіз құлашты.
Арқасында электр
Табысқа табыс ұласты.

«Жарармын,— деп,— керекке»,
Мен де келдім көмекке,

Өзгерте алам, өзгерем,
Емеспін тек желөкпе.

Мен де керек бұйыммын,
Жасай білсең — үйіңмін,
Іше білсең — тамақпын,
Кие білсең — киіммін.

Ұшса ракета аспанға,
Қанат беріп жас жанға,
Мен де қарап жатқам жоқ,
Тиісті үлес қосқам да...

Мен де өмірге нәр бергем,
Береке, ырыс, сән бергем,
Бағамды біліп партия,
Ерекше маған мән берген.

А д а м:

— О, қуатты электр,
Сенсің — қанат, серігім.
Химия да керек бір
Қолғанатым, көрігім.

Бірің — елге нұр төгіп,
Бөлейсің жұртты жарыққа,
Екіншіңнен — тұр өніп,
Ырыс-байлық халыққа.

Менде — білім, сенде — күш,
Химияда — айла-әдіс,
Қол ұстасып үшеуміз,
Ұшамыз әлі-ақ Айға алыс.

ДОСТЫҚ ДАСТАНЫ

Арнау

Украина!
Ұлы өлкем,
Айдай әсем, күндей көркем,
Сұлулықтан иә байлықтан
Асып түсер сенен ел кем.

Ұлан-байтақ даласы бар,
Сәулетті зор қаласы бар,
Күш-қуатқа, ақыл-ойға
Бір елменен таласы бар.

Тарас сынды ақыны бар,
Богдан сынды батыры бар,
Жауға — айбар, досқа — мақтан,
Ұлы орыстай жақыны бар.

Елдескенге елдігі бар,
Егескенге ерлігі бар,
Европаның қай елінен
Украинаның кемдігі бар!?

Украина — ұлы елім,
Отанымсың сен де менің,
Кеше сенің топырағыңды
Сүйген менің жерлестерім!

Мен де таттым дәм-тұзынды,
Сүйдім сенің ұл-қызыңды,
Кезіп байтақ кең өлкеңді,
Араладым шың-құзыңды.

Сол бір қара түнек түнде,
Қиын қыспақ, ауыр күнде,
Украина, сеніменен
Ой-тілегім болды бірге.

Туды бұл жыр сол тілектен,
Адал, ашық, ақ ниеттен,
Аз да болса, көпке балап,
Құп ал, достым, пәк жүрекпен!

I

Отты украин даласында,
Долы Днепр жағасында,
Жатыр жігіт жараланған,
Қалың орман арасында.

Арасында қалың орман
Жатыр жігіт күзі солған,
Асыл тәннен әлі кетіп,
Ақ жүзінен қаны тамған.

Тамған қаны сел боп аққан,
Самай-шашқа шор боп қатқан.
Кере қарыс кең маңдайын
Қанды қара шаштар жапқан.

Кеше ұрыста тиіп бір оқ,
Ішін өртеп, түсірді шоқ,
Жолдастары кеткен алға,
Санбат алыс, санитар жоқ.

Кейде тағдыр сондай тентек,
Адамдарды етер тәлкек,
Жібереді таудай пәле,
Бір жақсылық күтсе әнтек.

Қайсы бірде қысылып жан,
Талғанда тән, аққанда қан,
Аз ба адамға жақсылықтар
Душар болар тұтқиылдан!?

Күтіп еді жігіт көмек,
Жіберетін сүйеп, демеп,
Көзін ашса: тұр қос неміс —
Жау әскері мылтық кезеп.

Бірі:— Қолың көтер!— деді,
Жатты жігіт, көтермеді.
Ыңырсыды тек ақырын,
Қабақ шытты жөтелгелі.

Бірі — кезеп қара мылтық,
Бірі — шықты бойын тінтіп,
Жарасына қарамастан,
Салды арбаға жұлқып, сілкіп...

II

Әкелді оны штабына,
Бастық қатты қыспағына
Алғаннан соң:— Жөнелтіңдер,—
Деді,— тұтқын қыстағына!

Жігітті алып шықты сыртқа,
Соғып басқа, ұрып ұртқа,
— Міне, азиат! Міне, дикарь!
Танысыңдар!— демек жұртқа.

Мұндай «қызық», «тамашаға»,
Тез жиылар бала-шаға.
Тұрды қоршап қалың халық,
Түсе де алмай арашаға.

Осы кезде топты жарып,
Екі көзден оты жанып,
Шықты да бір қыз ортаға,
Жас тұтқынды құшты барып.

Екі солдат қалды тұрып,
Тұтқын жігіт, ол да сұлық,
Жиналған жұрт болды аң-таң
Кімге — қатер, кімге — қызық.

Бір кез солдат жиып есін,
Деді қызға:— Кімсің? Несің?
— Мен — Оксана, украинка!
— Неге оны сен сүйесің?

— Өйткені, ол — менің жарым!
— Жалған,— деді солдат-залым,—
Жарың болса кәне айта ғой,
Есімі кім? Кімге мәлім?

Оксана да ойланбастан.
Деді:— Оның есімі — Оспан!
Былтыр күзде екеумізді,
Атастырған, халық қосқан.

Солдат енді кеп Оспанға,
Деді:— Атың шын Оспан ба?
— Иә,— деді тұтқын бірден,
— Сендерді рас жұрт қосқан ба?

«Иә» деп Оспан үлгергенше,
Оксана да сөзін кесе,
Деді:— Мына халық күә,
Болған бізде әлденеше.

Сонда қоршап тұрған халық,
Десті бірден:— Анық, анық!
— Түсінбеймін,— деді солдат,
Сен — украинка, ол қай халық?

— Мен — қазақпын,— деді Оспан,
— Екеуіңді қалай қосқан?
Оспанда үн жоқ. Сонда Оксана
Былай деді ойланбастан:

— Шын махаббат болса кімде —
Қарамас ол дінге, тілге.
Өлімді де жеңген сүю,
Мойындамас күшті бір де!

Қалды солдат таппай жауап,
Сонсоң тұрған көпке қарап,
Деді:— Оспан Оксананың
Кепілімен болсын азат!

III

«Солай, достым, солай, Оспан,
Мұндай халді жоқ ең тосқан.
Ойда жоқта құтылдың сен
Айдаһардан аузын ашқан.

Енді, достым, тұрма қарап,
Өткізбе бос минут, сағат.
Айт рахметті, жаудыр алғыс,
Қалма қыздан «Оксаналап».

Деген бір ой басқа келіп,
Оксанаға қолын беріп,
— Рахмет,— деді,— құтқардыңыз
Айдаһардан тұрған төніп.—

Айтыңызшы атыңыз кім?
Шыққан тегің, затыңыз кім?
Періште ме, пендесіз бе?
Қалай сонша батылсыз тым?

Сонда жас қыз жайлап қана
Деді:— Мен бе? Мен — Оксана!
Украинка. Осы жерлік.
Бар тарихым осы ғана.

— Қалай түстің арашаға?
— Көрдім тұрған бала-шаға,
Жұрт жиылған жерге келіп,
Тап болдым бұл «тамашаға».

— Есімімді білдің қайдан?
— Нобайменен айттым ойдан.
Байқауымша, сіздің жақта
Оспан есім етек жайған.

IV

Оксана үйге келе сала,
Деді бірден:— Мама, мама!
Жаралы әскер. Келдім ертіп.
Боламыз ба аз күн пана?

— Не дегенің, ой, Оксана?
Маған сен де, ол да бала,—
Деп қарсы алды құшақ жайып,
Алпыстағы Марфа-ана.

V

Сонымен, біздің Оспан
Адам болды лайық дастан,
Ана менен Оксана үшін
Жан болмады онан асқан.

Болды жігіт сырлы, сыйлы,
Көрді құрмет неше қилы,
Бірі — сүйіп баласындай,
Бірі — оны жарша сүйді.

Бірі — қолға құйса суды,
Бірі — дереу кірін жуды,
Бірі — жұмсақ төсек жайып,
Бірі — астың қамын қылды.

Барлығы да Оспан үшін
Аямады қайрат, күшін,
Жүр жүгіріп абзал-ана,
Жүр Оксана — сұлу мүсін.

VI

О, оқушым, сауал сізге,
Кәне, жауап берші бізге:
— Ұлы өлке — Украинаны
Аралап бір көрдіңіз бе?

— Жоқ.
— Ендеше бері қара!
Украина — шексіз дала,
Масатыдай мың құлпырған
Ойы, қыры, сай мен сала.

Жері — қызыл гүл жамылған,
Тауы — бұйра бұлт тағынған,
Ормандары оқаланып,
Емес одан шық арылған.

Кең даланы екі жарып,
Асау аттай асыр салып,
Ағады ерке Днепро
Буырқанып, бұйраланып.

Көркем қала, әсем қыстақ,
Көз тартады жаннатқа ұқсап,
Шағаладай шаңқан үйлер
Шақырады жайып құшақ.

Бүрген тоғай, шие бағы
Сылаң қағып тұрар тағы,
Міне, менің Оксанамның
Өтті осында жастық шағы.

Днепрдің ішкен суын,
Полтаваның терген гүлін,
Тернопольдің тоғайында
Естіген ол бұлбұл үнін.

Тарас жырын жатқа білген,
Леся сырын ұққан бірден,
Шелменко мен Галушконы
Талай көріп, талай күлген.

«Катерина», «Оксана ма»,
«Наталка ма» әм басқа да
Украина дастандарын
Оқитұғын ол жастана.

Наливайко тарихтарын,
Сагайдачный жорықтарын,
Кармелюктің каторгіде
Азап шегіп, зорыққанын,

Шевченконың айдалғанын,
Франконың байланғанын,
Бір бұл емес, бүкіл елге —
Қарсы қылыш қайралғанын...

Оксана қыз білді бәрін,
Біліп қоймай ұқты мәнін,
Өз елінің осы халі
Қинайтұғын қыздың жанын.

Кім күресе Отан үшін
Аямастан қайрат, күшін,
Сол ұнайтын — Оксанаға,
Сол сүйікті ер — Оксана үшін!

Бірақ қыз ғой қыздың аты,
Емес пе адам арғы заты.
Отаншылдық өр сезіммен
Қоса жүрер махаббаты.

Бұл махаббат кімге арналмақ?
Міне, қызға үлкен сұрақ!
Болар ма еді көрінгенді
Сүйсе егер кеткен ұнап?

Міне, бүгін бірінші рет,
Оксананың алдына кеп,
Тұрды осы үлкен сұрақ,
Шұғыл, әділ жауап тілеп.

VII

Оксана отыр ауыр ойда,
Ізгі сезім толған бойға,
Шектен асқан махаббатын
Сыйғызарын білмей қайда.

Бұл жасында теңін тауып,
Сүйсе егер емес айып,
Соның үшін Оксананы —
Айыптамай, құттықтайық.

Қыз ойлады:— Міне Оспан,
Украинаға нағыз дос жан,
Азаттығын аңсап оның,
Күресіне үлес қосқан.

Қалай оны сүймеске енді?
Қалай жанып, күймеске енді?
Қалай оған жар болмасқа,
Тағдырымыз үйлессе енді?

Киял шалқып түрлі жаққа,
Ой жүгіріп қырық саққа,
Ақыл қызға:— «Тоқта!»— десе,
Дейді сезім:— «Сүй, құшақта!»

VIII

Ал, Оспан ше?
Не сыры бар?
Көңілінің не кірі бар?
Болар ма екен білуге оны?
Қандай екен жігітте хал?

Өтті міне ай шамасы,
Біткен бойда бар жарасы,
Қалды қазір сауығып та,
Тәуір көңілі, көз қарасы.

Ет те біткен сүйегіне,
Қан жүгірген іреңіне,
Қайта айналып бойға қуат,
Күш те біткен білегіне.

Бірақ жара жазылғанмен,
Тәнге дауа табылғанмен,
Жас жігіттің жүрегіне
Түсті бір дерт табылмас ем.

Түсінікті ондағы дерт:
Қапылыста болды да мерт,
Тұтқиылдан тұтқындалып,
Бұзылды ғой әскери серт.

Отан оны ұлға балап,
Асып бойға қару-жарақ,
Аттандырса ел қорғауға,
Ойда жоқта болды қарап.

«Бара қалсам ертең елге,
Шығып алдан аға, жеңге,
Десе:— Кәне, не бітірдің?
Қарарлық бет бар ма менде?

Бар ғой тағы әдет елде
Қарайтұғын шекпен, шенге.
Десе:— Кәне, атақ-абырой?
Одан да артық кірген көрге.

Басқаны ғой, Жәкіш-жеңге:
— Біздің тентек жауға пенде
Болып, ақыр жан сауғалап...
Деп жаймай ма талай елге?

Ілінгенше мұндай сөзге,
Жүз есе артық кірген көрге,
Емес пе еді намыс, борыш —
Жаннан артық жауынгерге!?».

Деген ойлар Оспанға ылғи,
Маза бермей бейне қырғи,
Жабысады жатса да кеп,
Отырса да қалғып, мүлгі.

Бірақ кімге ашпақ сырын?
Кімге шақпақ шеряі мұңын?
Кім түсінер жас жүрегін
Жалындаған енді мұның?

Неміс болса қанды қармақ
Салып, жұртты жатыр қармап,
Қылдан тайсаң, қылт еткізбей,
Жатыр құртып, жатыр жалмап.

Дегенменен, етсе талап,
Жатпай босқа күнді санап,
Емес пе бұл өз ел-жұрты,
Қалса да аз күн жатқа қарап.

Қайта халық осындайда
Топтаспай ма, қосылмай ма?
Бар емес пе Оксанасы,
Дейтін емес: «Досың қайда?».

Бүксе де ол сыр басқадан,
Жасыра алмас Оксанадан,
Дәлелдеген достығын ол,
Алып қалып дар-асқадан.

Сонымен, біздің Оспан
Оксананы көріп дос жан,
Ақылдаспақ боп онымен,
Қойды ноқат ойға тоқсан.

IX

Алтын табақ Ай астында,
Алма бағы аясында,
Отыр әне екі жас жан,
Міне, қызық жай осында.

Екеуі де отыр үнсіз,
Бірін-бірі ұғып тілсіз,
Көз айтпай ма? Іш білмей ме?
Тек жүректер болсын кірсіз.

Бұзып бір кез тыныштықты,
— Оксан!..— деген бір үн шықты.
Айта алмады арғы жағын,
Болса-дағы қанша мықты.

Айта алмады. Оған сенем.
Ондай жайлар өткен менен.
Сүйген қызға сөз айтудан
Қиын нәрсе көрген емен.

Барар жігіт болса ұрыс,
Істер берсең нелер жұмыс,
Бірақ «сүйем» деген созді
Айта алмас, бітер тыныс.

Оксана да күлім көзбен
Қарап қойды,
Іші сезген —
Болар мүмкін жігіт ойын
Шарықтаған, қиял кезген.

— Ой, Оксана, Оксанашым,
Міне өмірім, міне басым,
Сүйем сені, білсең тегі,
Мені қинап не қыласың?—

Деді-дағы Оспан біздің,
Алдына кеп ару қыздың
Отырды кеп бір тізерлеп,
Кетті бойдан босап тізгін.

Қыз алдында басын иді,
Қыздың қолын қысып, сүйді,
Шыдата ма жастық оты,
От боп жанып, шоқ боп күйді.

«Қыз алдында бас иді!»— деп,
Оспанды жұрт сөкпеңдер тек,
Талай ерлер қыз алдына
Дулығасын тастамап па ед?!

Әйелге ету күштілікті —
Емес ерлік, ерсі тіпті.
Онымөнен сені ешкім
Демес батыр, демес мықты.

Қайта әйелге иіліп кел,
Кішілікпен, қиылып кел,
Сонда саған жарасады,
Сонда сені: «Ер жігіт!» дер.

Жігіттерді «жеуге» шебер,
Қылымсыған қыз болса егер,
Оксана да құйқылжыр ед,
Көрсетер ед нелер өнер.

Бірақ біздің Оксанамыз
Еді одан басқарақ қыз,
Сиқырлықты білмейтұғын,
Көрсетпейтін жасанды жүз.

Сүйсе — таза, адал сүйген,
Күйсе — тағы ашық күйген,
Сезімі мен сөзі бірдей,
Бүкпесі жоқ ішке түйген.

Сүйгендігін жасыра алмай,
Не «қулығын» асыра алмай,
Тұрды Оксана өрт боп жанып,
Оспанға ол да бас ұрардай.

Ол Оспанның қысып басын,
Уқалады жұмсақ шашын,
Көзіне оның тікті көзін,
Дегендей-ақ:— Шын ба? Расың?..

Бір-біріне қадалды көз,
Бәрі айқын. Не керек сөз?!
Көз қадалды, жүз тақалды,
Шіркін, шіркін, осы бір кез!

X

Украинаның тыныҚ түні,
Әсем қоңыр кештің бірі.
Ашық аспан. Ай қалқыған.
Естіледі бұлбұл үні.

Жарқыраған көкте жұлдыз,
Маужыраған жерде шың, құз,
Алма бағы аясында
Отыр жігіт және бір қыз.

Өткен айлар, өткен апта,
Біткен бойда жарақат та,
Енді Оспан аттанбақшы,
Қосылмақшы қайта сапқа...

Қосылысқан қос жүректің
Айрылуы ауыр ғой тым,
Мұндай халді өз басынан
Кешкен болар мүмкін әркім.

Болар жүйкең жұлынғандай,
Жүрегіңді суырғандай,
Езілмей ме өкпе-баурың
Табаға сап қуырғандай.

Тұрар көңілің әзер шыдап,
Жіберерсің тіпті жылап,
Айрылысу, ей жігіттер,—
Кейде ажалдан ауырырақ.

Құшып Оспан Оксанасын,
Отыр бейне аққу, лашын.
Жігіт жүзі діріл қаққан,
Қыз ағытқан көзден жасын.

— Айналайын, асыл Оспан,
Айрылысу болса тосқан,
Аз күн үшін әуре қылып,
Тағдыр бізді не үшін қосқан?

— Айналайын, ақ Оксана,
Мені есіңнен ешқашан тастама.
Жарым да сен, арым да сен,
О, Оксана, о, Оксана!

Уақыт та жоқ ұзақ сөзге.
Сөз түсе ме мұндай кезде,
Көңіл толқып, буын балқып,
Тығылды ыстық жастар көзге.

Бір мезгілде Оспан-жігіт
Есі кіріп, бойын жиып,
Сүйіп жарын соңғы рет,
Ақтангерге алды мініп.

Отан үшін туған жігіт,
Отаны үшін кетті жүріп,
Қалды артында сүйген жары,
Қолын бұлғап, көзін тігіп...

Өтті күндер, өтті жылдар,
Ақты талай өзен, сулар,
Тынды дүлей соғыс даулы,
Желбіреді бейбіт тулар.

Арнасына түсіп дүние,
Тыныштық бір келді күйге,
Шет өлкеде шеру тартып
Жүрген жандар қайтты үйге.

Қаз қаңқылдап ұшты көлге,
Сұңқар самғап, тартты шөлге,
Қайтты Оспан да Оксанамен
Қос-Аралға — туған елге.

Келеді деп Оксана, Оспан,
Қала халқы жолын тосқан,
Бәрі шыққан қарсы алуға,
Қалмай ешкім кәрі-жастан.

Келді туған қаласына,
Кірді жиын арасына,
Ата-ана, аға-жеңге,
Дос-жараның бәрі осында.

Жайқалады қолда гүлдер,
Естіледі шаттық үндер,
«Құтты болсын!»— айтып жатыр
Қолын бұлғап
әлде кімдер.

Ақ жаулықты бәйбішелер,
Мұндай іске қандай шебер!
«Шашу,шашу!»— деп жар салып,
Тәтті тағам төкті нелер.

Қатар-қатар үй тігілді,
Лек-легімен жұрт жиылды.
Ақ басты ата ұлдарына:
— Баста тойды!— деп бұйырды.

Кәзіргінің қарттары да,
Бөлек сана-салттары да,
Қарабай мен Базарбайдың
Жоқ оларда тартпағы да.

Жиылды жұрт ойдан-қырдан,
Басталды той. Қызды думан.
Домбырадан күй төгіліп,
Ағылды жыр бандурадан.

Қонақтардың тобын бастап,
Келді Орлов, келді Остап...
Еліміздің ежелдегі —
Шын достығын тағы растап.

Ат шабылды, қой сойылды,
Табақ-табақ ет қойылды.
Сері жігіт, сергек бикеш,
Қыздырмалап кетті ойынды.

Осы кезде Орлов тұрып,
Көпшілікке мойын бұрып:
— Ғазиз дөстар, рұхсат болса,
Менде бір сөз...— деді күліп.

Ән-күй өшті. Сыбыр тынды.
Бәрі тегіс мойын бұрды.
Үкім оқыр судьядай,
Дәл ортада Орлов тұрды.

— Бұза алмастай қарға, құзғын,
Қалыптасқан қанмен біздің
Махаббаты ұл мен қыздың,
Достығы ұлы халқымыздың.

Емес бұл іс — байқар, сынар,
Болды кезі мұны ұғар,
Алаңғасар фашист түгіл,
Арампиғыл атомшылар.

Достығы үшін халқымыздың,
Бақыты үшін ұл мен қыздың,
Көтерелік, кәне, достар,
Тостымызды осы біздің!

Орловтың бұл сөзін қостап,
Көтерді Оспан, көтерді Остап,
Қалысар ма Қабаң мұнан,
Жұрттан бұрын қойды тастап.

Ашулы арақ, шәлкеш шарап,
Ішке түссе тұрмас қарап,
Көтеріліп градустар,
Кетті тойды қыздырмалап.

Осы тойға мен де келгем,
Салтанатын көзбен көргем,
Айдай нұрлы Оксананың
«Бет ашарын» айтып бергем.

Осы тойда біздің Оспан
Хикаясын кешкен бастан
Айтып еді, маған сыр ғып
Туды сонан осы дастан.

МАЗМҰНЫ

ӨЛЕҢДЕР

Жолдар мен жырлар

Шолпаным 7
Қырым қызы 8
Алтын заң 9
Жұлдыз 11
Алматы — әсем астанам 12
Оқымысты, оқытушы ордасы 14
Көкмөлдір 15
Өзбекстан өрендеріне 16
Ұлықбек 18
Бесжылдықтың перзенті 19
Ол кіргенде лаваға 20
Жылқышы 21
Шопан 22
Агроном 23
Айныман шәкірт қалпымнан 25
Сүйем сені, Украина! 26
Сәлем саған, алтын Уфа! 28
Тоқай 29
Ана 30
Әке сыры 31

Буркут Искаков

ГОДЫ В ПЕСНЯХ

Стихи

(на казахском языке)

Редактор Е. Багаев.
Художник Б. Машрапов.
Худ. редактор А. Смагулов.
Тех. редактор Н. Сайфуллина.
Корректор Н. Измаилова.

ИБ 801

Сдано в набор 12.01.78. Подписано к печати 11.01.79. Формат 70×100$^{1}/_{32}$. Бум. тип. № 1. Школьная гарнитура. Высокая печать. Печ. л. 3,375. Усл. печ. л. 4,35. Уч.-изд. л. 3,33. Тираж 6000 экз. Цена 0 р. 35 коп. Заказ № 2317.

Из-во «Жазушы» Государственного комитета Казахской ССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли, 480091, г. Алма-Ата, проспект Коммунистический, 105.

Полиграфкомбинат производственного объединения полиграфических предприятий «Кітап» Государственного комитета Казахской ССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли, 480002, г. Алма-Ата, ул. Пастера,39.

Теңізшілер жыры 67
Космонавтар маршы 68
Демократияшыл жастар гимні 69

Ертегі, баллада, дастан

Қарлығаш 73
Дар алдында 78
Үш алып 82
Достық дастаны 84